Bileám a Balák

Původ materiálu
Tomáš Trusina
Pořadí v lekci
32

Téma

Předivná moc požehnání

Cíle

- Děti začnou objevovat požehnání jako Boží ochranu a posilu.
- Děti začnou rozpoznávat, že požehnání předně a jedinečně souvisí s Boží cestou vysvobození a záchrany.
- Děti ztratí strach z pověr a proklínání a dalších dnes znovu populárních kvazináboženských praktik.

32.1 Pro učitele

Biblický text: Nu 22,1–36; 23,11–13.25–27; 24,10–19

32.1.1 Výkladové poznámky

- *Požehnání a prokletí:* za těmito pojmy se skrývá prastará náboženská představa, že existují bytosti a síly, ze kterých vychází dobro, síla, život, i takové, které přinášejí zlo, zkázu, nezdar. Přenos takové síly se může dít gesty, dotykem nebo slovem. Ve slovech požehnání i kletby se podle tohoto přesvědčení skrývá něco skutečného, neodvratitelného a nezvratitelného. Tyto představy se uchovaly i v pohádkách (slovo sudiček), v některých folklórních zvyklostech a náboženských rituálech.

  Bibličtí svědkové náboženské zvyklosti své doby přeznačují i v tomto ohledu. Svrchovaným dárcem požehnání je Hospodin sám (áronské požehnání: Nu 6,24–26 je štítem a pomocí pro celý Izrael). Ústředním tématem požehnání se stává cesta Božího lidu dějinami. Na ní je Izrael ujištěn, že před ním Bůh otevírá novou budoucnost (viz příběhy praotců, zvláště Gn 12,2; 14,19; 27,29; 32,23 nn). A Hospodin sám jako zdroj požehnání ruší i kletby nepřátel: I když Bileám ze začátku vystupuje trochu jako veličina

rovnocenná Hospodinu, nezbývá mu než žehnat požehnanému lidu blížícímu se k cíli své cesty (Nu 23,8.20). Prokletí přitom mělo v očích starověkého člověka stejnou váhu jako požehnání. Bylo-li vysloveno ve správnou chvíli a na správném místě, uvádělo do chodu síly, které předmět kletby nakonec zničily.

- *Moabci* hrají v biblických příbězích roli „hodně nepovedeného příbuzného“ Izraele (srv. Gn 19,30nn). Jejich božstvu Kemoš se obětovaly dětské oběti (2Kr 3,26nn). Pro cestu a věrnost Izraele představují nebezpečný svod. Proti ideologizaci tohoto pohledu se ovšem úspěšně staví příběh Moabky Rút.
- *Jméno Bileám* (v Bibli Kralické a dějepravách Balám) znamená snad „pustošitel (vyvoleného lidu)“. Tak si jeho úkol představuje moábský král Balák. Hospodin však proslulého věštce a magika použije k tomu, aby nad jeho lidem vyhlásil požehnání a zaslíbení a „zpustošil“ tak sebedůvěru pohanských protivníků. Příběh se několikrát stane až ironickým zesměšněním proslulých magických úkonů a pomůcek (např. známá vsuvka o oslici, která na blízkost Hospodinova posla reaguje, zatímco její pán, proslulý magik, zůstává slepý a hluchý [22,22–35]).
- *Posvátná návrší:* místem, odkud má být kletba vyhlášena, se mají stát posvátná místa pohanské bohoslužby — hory a návrší. Místo kleteb se však z těchto „strategických opěrných bodů“ pohanství ozývá žehnání. Tak příběh dosvědčuje, že Hospodin není jedním z těch božstev, se kterými lze podle potřeby manipulovat, jen jim „podstrčit“ tu správnou oběť. On sám odsouvá do pozadí a znicotňuje modly, v něž neprátelé doufají, a chrání svůj lid před zlořečením.
- *Žehnání požehnanému:* přestože jiná biblická místa vidí Bileáma negativně (Nu 31,16; Zj 2,14), příběh z Nu 22–24 odráží spíše cosi *z universalistického důrazu biblické zvěsti*: požehnanému Hospodinovu, ubírajícímu se po cestě spásy, jsou od Abrahama zváni žehnat i ti, kdo se k ní výslovně nepřipojí (Gn 12,3). Vždyť svým žehnáním za ni vlastně vzdávají dík. Touto linií inspirován, vypráví evangelista Matouš příběh o mudrcích „od východu“, kteří přicházejí složit poklonu narozenému Ježíši, protože se objevila hvězda z požehnání mága Bileáma. (Mt 2,2; srv. Nu 24,17)

32.1.2 Úskalí

- *Snažme se neinterpetovat kletbu magicky:* děti znají z fantasy vyprávění a odvozených počítačových her moc kletby. Zůstává však silou, která působí jen v literárním či virtuálním světě. Proto navrhujeme jako „slova s účinkem“ připomenout spíš slova ze sociální oblasti, která mají reálný dopad na status, životní pocity a náladu dětí a mladých lidí (viz jeden z rozhovorů pro starší děti).

- *Bileám není kouzelník*, jakého děti od školky potkávají na různých představeních, tedy šikovný zdroj neškodné zábavy. (Některé dějepravy pojmu kouzelník užívají.) Není to žádný televizní Copperfield ani čaroděj z pohádek. Jeho výrok brali lidé vážněji než dnešní lidé slovo faráře, učitele, policisty nebo průzkumy agentur před volbami. Jde o společenskou veličinu, jejíž slovo má dopad jako mají dnes noviny a televize dohromady. Dopředu vyhlašuje, kdo má či nemá šanci uspět.

  Do jisté míry se o něm dá hovořit jako o *předchůdci astrologů, numerologů a tvůrců horoskopů*. Jejich rady a doporučení berou někteří lidé velice vážně — tak jako král Balák. Jádro zvěsti pak spočívá v tom, že i když je horoskop nepříznivý, víra počítá s tím, že Hospodinovo požehnání vysvobozuje i z pasti takových „zaručených předpovědí“. Pokud se v rozhovoru s dětmi dostanete na toto pole, upozorněte, že zejména v případech věšteckých praktik lidi ochromuje jejich vlastní strach a víra v takové praktiky. Proto nás učí příběh o Bileámovi se autoritě takových „bileámů“ smát. Víra v Hospodina, který žehná, neochromuje.

- *Bileám není pouhý neznaboh*, který se nakonec proti své vůli nechá použít pro Boží záměry. Není ani „nestrannou“ osobou. Balák se na něj sice obrací jako na kvalifikovaného prostředníka dobrých a zlých „vyšších mocí“ (viz Nu 22,6 — nejde o lichotku, ale o přesné vystižení Balákova přesvědčení), Bileám však ví, že zdrojem žehnající i trestající moci není on sám ani jeho věštecké schopnosti, ale Hospodin — Bůh, který vyvedl Izraele z Egypta (Nu 23,22). Nicméně kalkuluje, jak by se na tom mohl sám přiživit, a ve chvíli, kdy se cítí jako ten, kdo na věc vyzrál, je odhalen ve své pošetilosti (Nu 22,22–35).
- Samotný *Izrael*, táhnoucí z Egypta, *je v této epizodě jakoby kulisou*. Jenže v tom je pointa vyprávění — Hospodinovo požehnání, s nímž se na další cestu vydali od Sinaje (Nu 6,), je s Božím lidem, i když on vůbec neregistruje, co se na něj chystá, popř. před čím je uchráněn. I tady jde o to, zda se někdo či něco může postavit Hospodinu do cesty spásy. Samotný příběh vyučuje Boží lid, konfrontovaný s magickými praktikami babylonskými aj., že nejde o projevy vyššího či nadpřirozeného poznání, ale jen prázdnou pýchu těch, kdo sami nerozpoznají svatou blízkost živého Boha.

32.1.3 Odkazy

Allmen, Jean–Jacques von: *Biblický slovník.* Praha: Evangelické nakladatelství, 1991.

Linden, Nico ter: *Povídá se... podle Tóry.* Benešov: Eman, 2015; *Bileámova oslice*, kap. 72.

Linden, Nico ter: *Země pod duhou.* Benešov: Eman, 2015.

Ridzoňová, Lenka — Macek, Ondřej — Turecká, Jana: *O lidech, cestách, Pánu Bohu a jedné mluvící oslici.* Praha: Synodní rada ČCE, 2014.

Bonhoeffer, Dietrich: *Křesťan v opozici.* Praha: Kalich, 2014.

Bonhoeffer, Dietrich: *Následování.* Praha: Kalich, 2013.

Odkazy na pracovní listy, starší přípravku a další materiály najdete pod číslem úlohy (32) na adrese http://goo.gl/6ARzp6.

32.2 Pro děti

32.2.1 Předškolní děti

Motivace V áronovském požehnání se opakovaně objevuje výraz „tvář“. Malé děti na výraz tváře reagují velice bezprostředně. Nachystejte si obrázky s různými výrazy (úsměv, zamračení, hněv — viz pomůcky). Obrázky ukažte dětem a zeptejte se jich: Komu věří? Komu ne? Koho se bojí? Komu nedůvěřují? Před kým by se nejraději schovaly? Kým by se nechaly odvést domů, kdyby zabloudily? (Otázky si upravte vzhledem k situaci dětí ve skupině.)

Požehnání — Boží přívětivá tvář

Asi jste ještě neslyšely slovo „požehnání“. Je staré. Ani my dospělí mu vždycky úplně nerozumíme. Ale znamená — Pán Bůh sám chce, abychom mu důvěřovali. Nehněvá se přespříliš, ani když ho rozzlobíme (a to zvlášť my dospělí umíme). Obrací k nám vlídnou tvář. Když zabloudíme a ztratíme se, vede nás domů. A sám chce, abychom s jeho vlídnou tváří počítali.

Boží lid Izrael dostal požehnání jako Hospodinovo ujištění: Na cestě do zaslíbené země a dál můžete počítat s mou vlídnou tváří. A s mou ochranou. Vyprávěli si o tom tenhle příběh:

Požehnání jako ochrana na cestě

Cesta Izraelců do zaslíbené země vedla přes moabské království. Jeho král Balák nechtěl Izraelce pustit dál ani za nic. A rozhodl se: Zavolám si na pomoc slavného mudrce Bileáma. Dám mu hromadu zlata. On umí nahnat strach a vzít síly (jako když se někdo hrozivě zamračí — můžete vybrat obrázek „před kým bychom se běžely schovat?“). Izraelci se budou bát a nepůjdou dál.

Když Bileám viděl zlato, šel. Sedl na oslici. Ale ta se cestou třikrát zastavila. Uviděla Božího posla, který se jim stavěl do cesty. Slavný a chytrý mudrc Bileám neviděl nic. Jen do oslice

vztekle kopal. „Proč stojíš a nejdeš dál?“ Nakonec musela oslice promluvit: „Můj Pane, nevidíš, že nám v cestě stojí Boží posel?“ Když to mudrc poznal, padl na kolena — určitě mne Bůh potrestá!

Ale Boží posel mu řekl: „Opovaž se na Izraelce mračit, nadávat jim a nahánět strach! Nevíš, že je s nimi Hospodinovo požehnání? Z Egypta až do zaslíbené země? Ale můžeš Hospodinovo požehnání připomenout i králi Balákovi!“

Bileám uposlechl. Jel dál za králem Balákem. Ten mu z jedné vysoké hory ukázal Izraelce, jak táboří dole na své cestě do zaslíbené země. Těšil se, jak jim Bileámovo slovo uškodí.

Ale Bileám řekl: „Tady táhne Hospodinův požehnaný lid. Vysvobodil je a dovede až do zaslíbené země. A když na jejich cestě záleží Hospodinu — a když jim on žehná — nejde se tomu postavit do cesty žádným výhrůžným slovem. I já říkám, je to krásný lid — a díky Hospodinu určitě dojde cíle! Ať se nikdo nebojí!“

Král Balák se rozčiloval, vztekal, ale nic mu to nebylo platné.

Boží lid se o tom ohrožení ani nedozvěděl, a klidně putovali dál — a děkovali Hospodinu za jeho požehnání.

Píseň Někdo mne vede za ruku (EZ 176).

Pomůcky Obrázek usmívajícího se / rozhněvaného rodiče (nemáte-li po ruce, najdete přes obrázkové vyhledávání Google po zadání „smiling/angry mom/dad“ — nejen fotky, ale i kresby, karikatury, apod.; vybírejte neznámé tváře); obrázek osla, důležitého pána, krále.

32.2.2 Mladší školní děti

Osnovu můžete podle potřeby zkrátit na body 1–5 a 8. Bileámovo žehnání můžete pojmout akčně — děti mohou požehnání číst společně a případný zájemce může dělat krále Baláka a skákat jim v pravou chvíli do řeči. V tom případě můžete absolvovat všechny čtyři zastavení.

Motivace — co s námi dokážou udělat slova

Už vám někdo (starší, silnější) nadával, zle se posmíval nebo vyhrožoval? (Kvůli čemu to bylo?) Měli jste hned sílu, abyste se hájili? Našli jste rychle správná slova jak odpovědět? Zastal se vás někdo?

(V rozhovoru jde o to evokovat, jakou moc může mít zlé slovo, jak ochromí a pod. Důležité také je, jakého tématu se týká. Nebagatelizujte dětskou zkušenost, spíše přiznejte, že podobně reagují i dospělí, a následující příběh nabídněte jako odpověď.)

1 Plán moabského krále

„Kudy kam a kudy dál? Nestarej se, Pána chval," mohli si Izraelci na cestě do zaslíbené země prozpěvovat každý den s novou chutí. Vždyť jim je Hospodin věrný. I když si mnohokrát mysleli, tahle cesta dál nevede, vždy je Hospodin přesvědčil, že na něj mohou spolehnout.

Ale zpráva o jejich podivuhodné cestě dolehla i k jiným národům. A moabský král Balák dostal strach: Jak s nimi mohu bojovat, když je jich tolik a když je s nimi jejich Bůh? Přemýšlel o tom ve dne v noci — a dostal nápad: Pošlu do dalekého kraje pro věhlasného a slavného mudrce Bileáma. Ten je doopravdy mocný. Nemá armádu, ale jeho slovo platí na každého.

Rozumíte tomu? Znáte někoho, kdo slovem může někoho zastavit nebo naopak rozběhnout? Čí slovo platí a musí se poslechnout? (Nechte děti chvilku přemýšlet, pak můžete připomenout např. třeba policistu na křižovatce, nebo učitele v tělocviku.)

A Balák si řekl: Bileám dokáže zastavit a oslabit svou řečí kohokoli. Je to mudrc, zná všechna nebezpečná tajemství, kdy a kde říkat ta správná slova. A já si ho zaplatím, aby svým slovem zastrašil a proklel Izraelský lid. Pak ho dokážu lehce porazit a zahnat.

2 Bileámova sebejistota

Balák vypravil posly s krásnými dary a spoustou peněz a ti přišli za Bileámem s prosbou:

„Z Egypta do Kenaanu táhne divný lid. Je jich jak kobylek. Jde z nich strach… Ale ty, Bileáme, ty jim určitě svým *zlým slovem* naženeš strach! Vždyť komu ty zlořečíš, je zlořečený! A komu žehnáš, je požehnaný."

„Kdo žehná Izraeli na jeho cestě? Kdo ho vede?" ptal se Bileám. (Necháme děti odpovědět — Hospodin.) Bileám už také o Hospodinu leccos slyšel. Jenže tomu slavnému mudrci se zatím vždycky všecko podařilo. Byl na své úspěchy pyšný. A když za ním přišlo poselstvo od krále Baláka (navíc s tak bohatými dary), sice chvíli váhal, ale nakonec řekl: „Pojedu."

A tak Bileám sedl na svou oslici a jel.

3 Bileámova oslice

Jenže Hospodinu se to vůbec nelíbilo. A tak poslal svého posla, aby Bileáma zastavil. Bileám byl sice slavný učený mudrc, ale že mu stojí v cestě Hospodinův posel a chce mu něco vyřídit, to vůbec nepoznal. Víte ale, kdo to poznal? Jeho oslice.

Vidí, v cestě nám stojí Hospodinův posel, nemůžu tudy dál. A tak odbočila z cesty na pole. Učený mudrc vůbec nepřemýšlel, proč oslice nejde po cestě, rovnou ji začal mlátit bičem.

Jenže Hospodinův posel jim stojí v cestě znova. Oslice vidí, musím zastavit, Boží posel nám chce něco vyřídit. Ale její pán, mudrc Bileám, nic nevidí, nic ho nenapadlo. Oslice strachem z Božího posla uhýbá ke straně, dře Bileámovi nohu o zeď — a Bileámovi zas nic nedošlo a jen ji zmlátil.

Potřetí se Boží posel postavil do cesty v soutěsce. Oslice před ním klekla na zem, jak kdyby byla kostele. A to už se do ní Bileám pustil, jak nejvztekleji uměl. A tak nechal Boží posel oslici promluvit:

„Bileáme, proč mě biješ? Málo jsem ti sloužila? Vždycky jsem tě bez zádrhelů dovezla, kams chtěl, nikdy se ti nevzpírala… — to ti opravdu nic nedochází?“

A teprve teď se Bileámovi otevřely oči: Vždyť mi v cestě stojí Hospodinův posel! Oslice, a poznala to dřív než já! To je ostuda! A honem se před Božím poslem poklonil.

4 Hospodinův vzkaz

A Boží posel mu vyřizuje: „Myslel sis, jak jsi učený a chytrý a co všecko dokážeš — a nepoznal jsi, že ti stojí v cestě Boží posel! Tak teď poslouchej. Myslel sis, že svým slovem zastavíš Izrael. Tvoje pýcha Hospodina velice rozhněvala.“

Bileám to slyší a odpovídá: „Teď vím, že jsem byl pyšný a slepý a hluchý. A tak se obrátím — a pojedu zpátky domů.“

Ale Boží posel mu řekl: „Jen jdi, jak jsi slíbil! Ale Hospodin má teď pro tebe úkol: Budeš mluvit tak, jak ti on přikáže — nic jiného!“

5 Bileám žehná poprvé

Král Balák mudrce přivítal jako tu nejvzácnější návštěvu. Jenže Bileám mu hned řekl: „Já budu mluvit jen to, co bude chtít Hospodin, Bůh Izraele.“

Balák jako by to ani neslyšel. Už se těšil, jak to Bileám Izraelcům nandá, jak je zastraší a vyděsí. Vystrojil hostinu a druhý den zavedl Bileáma na vysokou horu, odkud bylo vidět celý izraelský tábor. A nezarazilo ho ani to, že tam Bileám nejdřív přinesl oběť Hospodinu. Tak byl celý bez sebe, jen aby už uslyšel zlou řeč proti Izraeli!

Jenže, co to slyší Bileáma říkat? Bileám se postavil a začal mluvit:

„Přišel jsem na pozvání slavného krále Baláka. Ale nemohu se protivit Hospodinu, tomu Bohu, který slavně vyvedl Izrael z Egypta. Izrael, to je zvláštní, vyvolený lid, jiný než všechny ostatní národy. Hospodin Izraeli žehná a nezlořečí. Jak bych mu tedy mohl zlořečit já?“

6 Bileám žehná podruhé

Král Balák se hrozně rozčílil: „Já jsem tě pozval! Já ti platím! Tak jak to, že mluvíš takhle?“

Ale pak si řekl, možná, že se Bileám polekal, když viděl, kolik Izraelců je. Zavedu ho na jiný kopec, odkud uvidí jen malou část izraelského tábora. Jenže ani tady nemluvil Bileám tak, jak by si král přál:

„Izrael, ten je silný jak lev. Nikdo před ním neobstojí. Ani moje kletby a čáry ho nezastaví na cestě do zaslíbené země. Protože s Izraelem je Hospodin!“

7 Bileám žehná potřetí

Balák to nemohl už poslouchat, a tak začal tleskat, aby Bileáma umlčel. „Dost, dost!“ křičel. A potom si řekl, nechám ho mluvit ještě jednou. Třeba se do třetice umoudří — a bude mluvit tak, jak chci já. Ale ani třetí Bileámova řeč nebyla jiná:

„Izrael, to je krásný lid, radost se na něj podívat. A ještě krásnější je ta země, do které je jejich Bůh vede. A určitě to je tak, jak to kdysi Hospodin zaslíbil jejich praotci Abrahamovi: Kdo Izraeli žehná, je požehnaný! A kdo ho zkouší zastavit zlým slovem, sám skončí zle!“

8 Bileámovo poslední žehnání

„Už dost,“ křičel rozhněvaný Balák, „už ani slovo! Hned se vrať domů! Uctívali jsme tě jako mocného mudrce, jehož slovo platí na každého — ale tys nás úplně zklamal!“

Jenže Bileám mu odpověděl: „Říkal jsem ti přece, že nebudu mluvit podle toho, jak jsi mi zaplatil — ale podle toho, jak chce Hospodin. Toho musím poslechnout i já. A tak poslouchej ještě jedno slovo navíc:

„Z Jákobova lidu vyjde slavná hvězda. Slavný vládce. Kdežto na vás, co se chcete stavět Bohu do cesty, už si nikdo ani nevzpomene. Všichni mocní nepřátelé budou poraženi a zapomenuti.“

Takhle tedy mluvil slavný mudrc a učenec Bileám. A král Balák jeho slova vzal nakonec vážně. Nezkoušel proti Izraeli bojovat, ale nechal je jít dál do zaslíbené země.

Ani mocné slovo — rozkaz mudrce — nemohlo zastavit požehnaný Boží lid, když je Hospodin vedl do zaslíbené země. Izraelci dole v údolí o ničem nevěděli. V klidu se další den zvedli, zazpívali „Kudy kam a kudy dál? Nestarej se Pána chval!“ a vydali se dál do zaslíbené země.

Pomůcky Flanelograf I a II; obrázek žehnajícího faráře; deky přes židle, znázorňující čtyři hory; korunu pro krále a „vznešený hábit“ pro mudrce, budete-li chtít scénu s požehnáním dramatizovat.

32.2.3 Starší školní děti

Pokud starší děti příběh neznají, můžete jim ho převyprávět. Nemusíte se bát přiznat legendární prvky, jistou nadsázku vypravěče — děti tohoto věku už zesměšnění a ironii dobře chápou.

Jako motivaci můžete využít rozhovoru o tom, kde slova dnes berou svoji moc:

Znáte slova, která platí, „fungují“, přinutí lidi něco udělat? (Rozkazy policisty nebo v armádě, zpráva o hrozící katastrofě, výrok soudu, diagnóza vyslovená lékařem apod. — to jsou slova, která dokážou ochromit, vzít sílu. Jaká slova naopak v takové situaci vrátí klid, sílu, chuť s nebezpečím zápasit?)

Můžete také čerpat náměty z Přesahu.

Požehnání jako „moc předivná“

Pokud děti příběh znají, můžete pracovat s písní *Moc předivná*.

Motivace Působení kletby lze také dobře ilustrovat na slovech, která mají reálný sociální dopad: — Kamarádi řeknou, že jsem ošklivý/ošklivá — o někom se pohrdlivě říká, že je „socka“, „černej“, „přivandrovalec“ nebo „divnej“ — co to udělá mezi spolužáky? Nachází takový člověk snadno kamarády? Máme chuť do života?

Bonhoefferovo vyznání Vysvětlete dětem, že spojení „moc předivná“ můžeme pochopit jako Bonhoefferův výklad smyslu požehnání. Nakopírujte píseň — a požádejte, ať zeleně podtrhnou, co čeká autor pěkného, a červeně nebo černě, co smutného, a nepříjemného. Pak teprve sdělte, že báseň O předivné tiché moci složil autor jako novoroční pozdrav, když byl vězněn a jako odpůrce Hitlera odsouzen k popravě.

Rozhovor veďte dál nad otázkami: Je z básně cítit hořkost nad tím, jak to s ním dopadlo, nebo spíš důvěra, že Bůh je s námi i v této situaci? Před čím nás podle Bonhoeffera „předivná moc“ chrání? Můžeme si vyznání „moc předivná nás tiše obestírá“ zpívat, když na nás nebo na druhé dopadají „proklatá slova“, která berou sílu k životu?

Pomůcky Píseň *Moc předivná* (SV 186, EZD 697 — pozor na chybu v Dodatku, chybí tu sloka 8, tj. sloka 1, která je onou „vděčnou písní chval“, o níž se zpívá ve sloce 7!); obrázek tří mudrců — mágů, kteří přišli do Betléma (universalita, i pohané svědčí o Božích činech). Ve sborové knihovně určitě najdete — a jestliže ne, tak kupte knížky *Křesťan v opozici* a *Následování* Dietricha Bonhoeffera (viz 32.1.3 Odkazy).

32.2.4 Přesah

Moc slova

- Jaká slova dodají sílu (pozdrav, projev soustrasti, povzbuzování při sportovních zápasech, pochvala začátečníka od nějakého obdivovaného vzoru — spisovatele, fotbalisty, šachového mistra, atd.)?
- Jaká slova berou sílu (pomluvy, nadávky, hrozby)?
- Mají křesťané používat stejných způsobů jako špatní novináři, špatní reklamní tvůrci, sprostí a agresivní debatéři na internetu?
- Může dávat či brát sílu kázání v kostele, popř. píseň, modlitba?

Svědectví a odezvy

- Může něco důležitého o Bohu dosvědčit i ten, kdo se k němu výslovně nehlásí a nepatří ke křesťanským církvím?
- Jak vnímají nevěřící zasvěcení země nějakému patronovi?
- Je zasvěcení země nějakému patronovi na stejné úrovni jako žehnání?

Klatba

- Víte, že církev vyhlašovala klatbu a zbavovala tak panovníky, biskupy i kněze a universitní mistry a bakaláře jejich postavení a moci? (viz např. L.Rejchrt, Taková dlouhá cesta, str. 68, aj.)
- Nad kým byla klatba vyhlášena v českých dějinách?

Úskalí žehnání

- Slyšeli jste o žehnání při otvírání benzínové pumpy apod? Je to dobré užití požehnání?
- Má nějakou moc a sílu požehnání, které slyšíte na závěr bohoslužeb? (Nebo jsou to jen běžná slova, která farář říká automaticky tak jako jindy amen na závěr kázání?
- Záleží na tom, v jakém je náboženský funkcionář postavení, zda je kněz, synodní senior nebo papež? Má pak jeho požehnání větší váhu, protože zastává nějakou funkci? Je v tom rozdíl před Bohem, před lidmi?

Hry z tábora Oheň plál

Věštírna (dle věšteckého ducha Bileámova)

Celé je podáváno jako legrace pro zpestření, resp. zesměšnění předpovědí astrologických a pod.

Po ránu vlezou děti po skupinkách nebo jednotlivě do „věštírny“ a věští věštby pro nadcházející den: co se stane dnes odpoledne, počasí, v kolik hodin zakopne hlavní vedoucí atp. (dá se toho vymyslet fůra a mnohem zábavnějšího, tak si lamte hlavy). Jeden vedoucí (nějaký asistent věštce) by to měl samosebou zapisovat. Večer společně vyhodnotíme, jak se věštby potkaly s realitou. Nebodujeme, ale užíváme si legraci.

Oslice, prorok a král

Hraje se v okolí tábora. Los určí jednu oslici, jednoho proroka a jednoho krále (role jsou tajné jako u „Městečka Palermo“). Při losování bude na papírku úkol. Ostatní mají poznat, kdo má roli oslice, proroka a krále. Oslice např. se dá poznat podle toho, že sem tam udělá ÍÁ, nepromluví ani slovo, často o sobě pronese: „jsem to ale osel!“ atp.

Prorok vykřikuje proroctví, používá „to vám teda prorokuju“ atp.

Král říká ostatním „poddaní“ nebo tak — navymýšlejte ještě další indicie, ať jich je požehnaně!

Když někdo pozná oslici, proroka nebo krále, musí říct, *podle čeho* na to přišel. Pak se to řekne všem a znovu se losuje ta role, kterou děcka poznali. V novém losování bude pro stejnou roli nová indicie. *Dosud neodhalené role* zůstanou tak, jak byly. Samosebou se může stát, že se při novém losování zdvojí role (tj. neodhalený prorok si vytáhne oslici). Dají se za to i sbírat body nebo taky ne — jak se vám bude chtít.

Oslice a Posel Boží (bojovka; hraje se ve vysokém lese)

V každé skupince se rozdělí děcka na oslice a Bileámy. Buď jich bude stejně nebo Bileámů o jednoho víc a budou na střídačce. Udělají dvojice (jedna oslice a jeden Bileám) a při hře běhají tak, že se drží za ruce. V lese je vyznačené pole, kterým mají děcka proběhnout, popř. v poli běhají vedoucí (vždy dva z nich jsou poslové boží). Oslice ví, jak poznat posla božího (třeba nějaký pásek na ruce vedoucího), Bileámové ale neví, jak ho oslice poznává, a musí se tak trochu nechat vést.

Chytí-li dvojici v poli vedoucí neanděl, pak se dvojka vrací na startovní část pole a může kdykoli běžet znovu. Chytí-li dvojici v poli vedoucí anděl, pak se dvojka nejenom vrací na start, ale také andělovi dává jeden ze svých pěti životů. *Oslice nesmí mluvit!* Uslyší-li kdokoli mluvit oslici, bere jí jeden z pěti životů. Poslové boží se můžou střídat, aby to pro oslice nebylo tak jednoduché. Konec hry: když už nikdo nemá ani jeden život, nebo když všichni proběhnou nebo uplyne určitý časový limit.

32.3 Liturgie

32.3.1 Písně

Aj Pán kraluje (EZ 99,1–3,7); *Oheň plál* (SV 234); *Hrad přepevný* (EZ 189 B); *Moc předivná* (SV 186); *Mocný Bože, při Kristovu* (EZ 419); *Někdo mne vede za ruku* (EZ 176); *Tvé požehnání* (EZ 489)

32.3.2 Biblický text k zapamatování

Áronské požehnání podle Nu 6,24–26 (učte tu podobu, která se užívá při bohoslužbách ve vašem sboru):

Požehnejž tobě Hospodin a ostříhejž tebe. Osvěť Hospodin tvář svou nad tebou a buď milostiv tobě. Obratiž Hospodin tvář svou k tobě a dejž tobě pokoj. Amen.

32.3.3 Rituál

Volný jsem, volný jsem, Bohu díky, volný jsem.

Nebo refrén písničky *Oheň plál* (SV 234). Učitel může opakovat otázky: „Kudy kam a kudy dál?“ A děti odpovídají: „Nestarej se, Pána chval!“

32.3.4 Okénko do bohoslužeb

Začínáte-li NŠ při bohoslužbách společně s dospělými, můžete využít některou z navržených motivací — nejspíše tu, s níž budete i potom v NŠ pracovat.

32.3.5 Modlitba

Když dovyprávíte příběh, můžete se dětí zeptat: Za co nás dnešní příběh, dnešní práce s biblickým poselstvím učí Pánu Bohu děkovat? A za jaké lidi a jaké problémy prosit? Děti navrhnou a vy z návrhů sestavíte modlitbu, kterou přednesete. (Nebojte se užívat formulací, jak je děti navrhnou, popř. je jen maličko upravit, i když vám připadají málo „modlitby hodné“.) Nebo následující text modlitby:

Díky za příběh, že nejsme sami, nejdeme do neznáma, nemusíme bloudit. Často o tvé ochraně ani nevíme. O to víc za ni děkujeme. Prosíme za všechny, kdo bloudí. Za ty, kterým nahnaly strach zlé či nepříznivé věštby. Za ty, kteří hledají štěstí, a nechají se zmást dnešními mudrci. Tvé požehnání buď s nimi i s námi. Amen.

Odkaz na pracovní list
29 Balám a Balák
29 Balám a Balák - st
Cílová skupina

Předškolní

Školní

Starší školní

Katechetické cykly

Dál přece nejdeme sami I (Od stvoření k Josefovi + Od Mojžíše k Rút)

Biblický odkaz (kat)

Numeri 22,1–36

Numeri 23,11–13

Numeri 23,25–27

Numeri 23,10–19